

ЗАСНОВАНА 21 КВІТНЯ 1927 РОКУ

ВИХОДИТЬ ЩОТИЖНЯ

КІЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КІЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Безкоштовно

23 січня 2003 року

№2 (2616)

22 січня – День соборності України

Ми часто чуємо: соборність українських земель, соборність народу, соборність незалежної держави. Що власне означає слово "соборність"?

Ідея соборності походить із Візантії, звідкі перейшла до нас разом із прийняттям християнства. Вона мала релігійне чи світське наповнення, зважаючи на історичні обставини. Спочатку йшлося про досягнення єдності, соборності розколотих церков, східної та західної. Згодом соборність слов'янського світу уявлялася цілісним державним утворенням під скіпетром російської держави. У документах Кирило – Мефодіївського братства (1846–1847) знаходимо вираження ідеї об'єднання слов'янських народів з добровільною союзно-федерацією з столицею в Києві.

М.П. Драгоманов, розвиваючи теорію держави в сім'ї вільних народів, уявляв Україну соборною, єдиною і вільною в межах конституційного, федераційного державного устрою, широкого місцевого самоврядування, особистої свободи громадян.

ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ

15 січня 2003 НТУУ "КПІ" відвідала делегація представників посольства Японії в Україні та Японського центру в Україні у складі п. Наомі Асано (другий секретар), п. Шінміо Каору (другий секретар) та п. Шімпей Макіно (директор Японського центру).

Японську делегацію прийняв ректор НТУУ "КПІ" академік НАН України М.З.Згуровський. Він розповів гостям про славну історію нашого університету, про його здобутки і перспективи. Він, зокрема, зазначив, що Кіївські політехніки зацікавлені у розширенні зв'язків з японськими університетами, певний досвід роботи з якими ми єже маємо. Серед напрямків, які цікавлять українську сторону, ректор виділив: інформаційні та високі технології, дослідження в галузі менеджменту та маркетингу, дистанційна освіта та вивчення японської мови.

Пан Шінміо Каору на своєму слові-відповіді розповів про роботу Японського центру в Україні, про завдання, які цей центр ставить перед собою, про перспективи роботи. Пан Шінміо Каору запропонував варіанти співробітництва з нашим університетом, що було звичністю прийнято.

У продовженні розмов пан Шімпей Макіно накреслив перспективи співпраці з КПІ, висловив зацікавленість у співпраці з нашими фахівцями, відомими у всьому світі.

У зустрічі взяли також участь перший проректор НТУУ "КПІ" член-кореспондент НАН України Ю.І.Якименко, начальник управління міжнародних зв'язків професор Б.А.Циганок, декан факультету менеджменту та маркетингу професор В.Г.Герасимчук, керівник візово-протокольного відділу Л.М.Шикарова.

Інф. "КП"

На засіданні Вченої ради НТУУ "КПІ"

13 січня 2003 року відбулося чергове засідання Вченої ради НТУУ "КПІ". Вів засідання ректор НТУУ "КПІ" академік НАН України М.З.Згуровський. На початку засідання він щиро привітав членів Вченої ради і поздоровив їх з новим 2003 роком. Потім було оголошено порядок денний. До порядку денного першого за 2003 році засідання Вченої ради було включено:

1. Звіт проректора з наукової роботи "Про підсумки наукової діяльності НТУУ "КПІ" за 2002 рік та завдання на 2003 рік" (доповідач член-кореспондент НАН України М.Ю.Ільченко).

2. Про дотримання порядку оплати праці за роботу із студентами-контрактниками (доповідач – перший проректор НТУУ "КПІ" Ю.І.Якименко).

3. Поточні та конкурсні справи.

По першому питанню виступив проректор з наукової роботи член-кореспондент НАН України М.Ю.Ільченко. У своїй змістовній доповіді він зазначив, що наш університет, не зважаючи на обмежене бюджетне фінансування, у 2002 році досяг певних успіхів, виконавши 147 держбюджетних тем на загальну суму 5,9 млн. грн.. Другою складовою наукової діяльності стало виконання господарських наукових робіт. Загальний обсяг виконаних господарських робіт склав 6,3 млн. грн. Проте, зазначив М.Ю.Ільченко, науковці нашого університету, що ведуть господарські теми, стикаються з проблемою несвоєчасних розрахунків за виконані роботи з боку деяких замовників.

Окрасою доповіді проф. М.Ю.Ільченка стала демонстрація відеосяансу жителів про основні наукові досягнення Кіївських політехніків у 2002 році. В обговоренні доповіді взяли участь: професор М.А.Павловський, професор А.В.Праховник, професор В.Д.Захматов, аспірант Д.Е.Бенатов (голова НТСА НТУУ "КПІ").

Після обговорення ректор М.З.Згуровський оголосив проект рішення з першого питання порядку денного.

По другому питанню порядку денного виступив перший проректор НТУУ "КПІ" член-кореспондент НАН України Ю.І.Якименко. Доповідач зазначив, що сьогодні на Національному технічному університеті України "КПІ" навчається 6000 студентів-контрактників, і кошти, які надходять від них за навчання, розподіляються у відповідності до затвердженого Положення. Результати вибіркової перевірки деяких

Росії, Другий і Третій – Федерацівним її членом, а Четвертий проголосив Україну незалежною, самостійною Державою Українського Народу. Та тільки це було вже після більшовицької революції. Щоб врятуватися від більшовіків, юна держава йшла на компроміс з чужоземними загарбниками, але це теж не було правильним рішенням. Активізувалися також інші сили, які прогнули влади. Гора брали на місця то ті, то інші. Взимку 1918 року в Україну увійшли німецькі й австрійські війська разом із січовими стрільцями УСС (усусами) та Придніпровською Армією УНР.

Тим часом західні області нашої країни належали Австро-Угорщині. Але восени 1918 року вже було зрозуміло, що Австро-Угорщина програють війну, тому національно свідомі меньшини цих країн почали утворювати власні уряди. Таке сталося і з українцями. 18 жовтня 1918 року в Львові була утворена Українська Національна Рада і проголошена на всіх українських землях Австро-Угорщини Західна Область Української Народної

Республіки. А 22 січня 1919 року Директорія УНР проголосила на Софійській площі в Києві злуку всіх українських земель (західних і східних) в одну Українську державу. Та на жаль, тоді це було лише мрією. Нові напади з боку Росії та Польщі, а ще й Денкін, бандитизм та епідемія тифу... Потім почався трагічний для України 1920 р. Уряд Української Народної Республіки (Директорія) та Уряд Західної області Української Народної Республіки (Галичина) опинилися за кордоном – перший у Польщі, а другий у Відні. Та, тим не менш, 22 січня ми відзначаємо День соборності України.

Найкраще він був відзначений у 1991 році, коли жива ланка людей, які взялися за руки, перетнула всю Україну. Учасники акції демонстрували свою єдність і національну свідомість. Авторка цієї статті була тоді серед них і добре пам'ятє дух світлої надії, волі, радості, оптимістичних сподівань, що панував над святковою демонстрацією.

Л.Ліщенко.

СЬОГОДНІ
В НОМЕРІ:

1
Пам'ятна
дата

2
На засіданні
Вченої ради

2
В.Р. Шелягу –
75!

3
Новини
з факультетів

Дискусії
молодих
економістів

4
Конкурс
на кращу
магістерську
атестаційну
роботу

3
До 100-річчя
першого
випуску
інженерів КПІ

4
Знайомтесь:
Маша
Карликова

Кубок
з міні-футболу

5
Куточек поезії
Оголошення

факультетів показали в цілому правильність використання відповідних коштів, проте, сказав Ю.І.Якименко, зустрічаються недоліки в оформленні документів.

- Головне, - підкреслив Ю.І.Якименко, - у питаннях оплати праці наших викладачів все повинно бути прозорим, має бути присутня повна відповідність оплати праці виконаної роботи навантаженню, реально відпрацованому часу.

Перед тим, як перейти до конкурсних справ, ректор НТУУ "КПІ" М.З.Згуровський за дорученням Київської міської держадміністрації вручив Подяку КМДА проф. В.І.Стеблюку, зав. кафедри обробки металів тиском. По третьому питанню порядку денного, доповідаєв начальник навчально-методичного управління проф. В.І.Шеховцов. Одноголосно було затверджено рішення Вченої ради факультету соціології та конкурсної комісії з виборів декана факультету, професора Б.В.Новикова.

Так само були затверджені рішення конкурсу комісій по виборах фахівців кафедр.

- машин та апаратів хімічних та нафтохімічних виробництв (проф. Я.М.Корнієнко);

- теоретичних основ радіотехніки (проф. Ф.Ф.Дубровка);

- теоретичних основ електротехніки (проф. А.А.Щерба).

В обговоренні конкурсних питань виступили проф. О.М.Бялік, проф. А.В.Праховник, проф. В.Г.Сліпченко.

Ректор М.З.Згуровський тепло привітав обраних завідувачів кафедр і побажав їм плідної роботи.

Потім виступив голова експертно-правової комісії проф. Ю.Ф.Зіньковський. За рішенням вище означеної комісії одноголосно було рекомендовано вийти з пропозицією про присвоєння почесних звань "Заслужений працівник освіти України" проф. Ю.І.Височинському, "Заслужений діяч мистецтв України" Г.А.Местечкіну.

На засіданні Вченої ради було затверджено рішення лічильної комісії за результатами голосування на минулому засіданні Вченої ради (доповідач проф. Г.С.Тимчик).

За пропозицією факультету соціології було також затверджене нову назву кафедри "Політології та соціології" – "Політології, соціології та соціальної роботи".

На цьому засіданні Вченої ради НТУУ "КПІ" закінчило свою роботу.

Інф. "КП"

ВІТАЄМО! ВІТАЄМО!

Вадиму Романовичу Шелягу – 75!

6-го січня 2003 р. виповнилось 75 років з дня народження та 50 років наукової, педагогічної й громадської діяльності доцента кафедри атомних електрических станцій і інженерної теплофізики Вадима Романовича Шеляга.

Вадим Романович у 1952 році закінчив теплоенергетичний факультет КПІ (ТЕФ) за спеціальністю інженер-механік з котлобудування. У 1955 році

він закінчив аспірантуру на кафедрі котельних установок і з того часу до сьогоднішнього дня весь шлях його творчої праці, надій і звершень був нерозривно пов'язаний з Київським політехнічним.

Високоекспертний викладач доцент В.Р.Шеляга багато років читав для студентів ТЕФ чимало дисциплін з устрою, розрахунками та роботи устаткування теплових електрических станцій, довгий час працював заступником декана ТЕФ по роботі з зарубіжними студентами, очолював у Методичній Раді інституту секцію впровадження у навчальний процес лекторських технічних засобів, неодноразово обирається до Вченого ради факультету. І зараз Вадим Романович викладає ряд профілюючих дисциплін для студентів старших курсів кафедри теплоенергетических установок теплових та атомних електростанцій.

Як науковець, В.Р.Шеляга зробив великий внесок у методи розрахунку теплообміну і розподілу температур в активних зонах ядерних реакторів транспортного призначення з газовим теплоносієм, а також розробив систему заходів для захисту термоочищувальної апаратури, зокрема реєстраторів польотної інформації ("чорних ящиків"), від дії високих температур під час не-

штатних льотних ситуацій з виникненням пожеж. Це суттєво підвищило надійність авіаційної техніки. Роботи в цьому напрямку В.Р.Шеляга продовжує ін.

Крім викладацької та наукової діяльності виконував Вадим Романович і значну громадську роботу. Був заступником голови профкому КПІ, очолював комітет народного контролю КПІ. Він брав безпосередню участь в організації спорудження на березі Чорного моря бази відпочинку "Маяк", у 1972 році очолив ініціативну групу будівництва навчального корпусу №5 і доклав чимало зусиль для того, щоб перша черга корпусу була готова у 1974, а друга – у 1975 р.

В.Р.Шеляг користується великою повагою і авторитетом у студентів і працівників ТЕФ за викладацький талант, наукові здобутки, організаційні здібності, багатий життєвий досвід та високі людські якості.

Колектив теплоенергетичного факультету і, зокрема, кафедри атомних електрических станцій та інженерної теплофізики цілою вітас Вадима Романовича зі славним ювілеєм і зичить йому міцного здоров'я, нових успіхів у підготовці інженерних кадрів для енергетики нашої держави.

Друзі, колеги

ІДЕЇ ПРАВЛЯТЬ СВІТОМ

Розпочав роботу Молодіжний клуб економічних дискусій

Для підтримки талановитої молоді, заохочення науково-дослідницької активності студентів-економістів, підвищення їх загальноекономічного світогляду і рівня самоосвіти та здобуття досвіду публічних виступів наукове товариство студентів і аспірантів КНЕУ запропонувало створити молодіжний дискусійний клуб. Їх підтримали студенти КНУ ім.Шевченка та НТУУ "КПІ".

Партнером Клубу виступив недержавний економічний центр "Інститут реформ".

24 грудня в КНЕУ відбулася презентація Клубу та перше його засідання.

Говорять члени оргкомітету:

Володимир Петров, голова НТСА КНЕУ: Від народження ідеї до "матеріалізації" Клубу пройшов майже рік.

Зраз на місці співпрацюють колеги з КНУ та НТУУ "КПІ", ми готові до співпраці також з іншими вузами. Ми рімо стати міським осередком спілкування студентів-економістів. Для участі у засіданнях Клубу запрошується молоді люди 17-28 років. Для вступу подається заявка установленого зразка (КНЕУ, кім. 252; prezidium@molked.kiev.ua; www.molked.kiev.ua).

Сергій Надточий, другокурсник КНЕУ, президент Клубу: У 2003 р. передбачаємо провести 8 засідань Клубу. На обговорення винеситимемо соціально-економічні питання, які становлять інтерес для молоді і доступні для студентів різного ступеня та спрямування професійної підготовки. Політичних питань торкатимемося, якщо вони пов'язані з економічним аспектом засідання.

Ольга Бурята, голова НТСА економічного факультету КНУ: Ми намагатимемося генерувати ідеї, які були б корисні нашій державі.

Олена Корнuta, голова НТСА ФММ: У дискусіях знайдуть вихід на фахові знання. Ми зможемо порівняти особливості підготовки економістів у різних вузах.

Директор Інституту економічного розвитку проф. В.М.Бородюк: Ми готуємо висококваліфі

кованих спеціалістів і заохочуємо їх до наукових досліджень. Наукові роботи повинні бути комплексними, виконуватися із зачлененням різних кафедр. Наукова діяльність – специфічна, не всі до неї схильні, але тих, хто бажає працювати і вдосконалювати свої знання, ми будемо всіляко підтримувати. Бажаю студентам використати всі можливості для навчання.

Альтернативи немає

Про готовність економіки України до інтеграції в міжнародне економічне товариство говорили на першому засіданні Клубу. Дискусія точилася за темою: "Вступ України у світову організацію торгівлі – лібералізація чи протекціонізм".

Опоненти – студенти КНЕУ та КНУ – розмірковували, які рішення слід здійснити в Україні, щоб національний товаристворибник вийшов на міжнародні ринки.

Обговорювали як негативні для країни наслідки, так і позитивні чинники вступу в СОТ. Експертами виступили фахівці з академічних інститутів, державних та недержавних економічних інституцій.

Об'єктивною причиною, що переваждає нині входження України в СОТ, є низька конкурентоспроможність її продукції на світових ринках. З промислових товарів на ринках далекого зарубіжжя може конкурувати лише 1%. Окрім товарів, на які є попит на зовнішніх ринках, не відповідають міжнародним стандартам. Тому, очевидно, Україні не варто поспішати з лібералізацією експорто-імпортних відносин, до яких нашу державу підштовхують МВФ та Світовий банк. Хоча альтернативи СОТ – попри всі її недоліки – зараз у світі немає. І процес приєднання до неї України набуває все стрімкішого розвитку.

Насамкінець не зайве навести слова Джона Мейнarda Кейнса: "Ідеї економістів... - і коли вони праві, і коли помилляються – мають набагато більше значення, ніж прийнято думати насправді. Саме вони і правлять світом".

Н.Вдовенко

Повно висвітлено технічні та фізіологічні аспекти впливу шуму та вібрації на організм людини, проаналізовані можливі негативні наслідки впливу цих шкідливих факторів.

Хочеться ціло поздоровити авторський колектив під керівництвом доктора технічних наук професора В.С.Дідковського (завідувач кафедрою акустики та акустоелектроніки) за вдалу реалізацію цього проекту.

В.Янковий

результатам надано фізичну інтерпретацію.

За результатами робіт опубліковано дві статті в іноземних журналах і зроблено доповіді на двох міжнародних науково-технічних конференціях.

2. Магістерська атестаційна робота "Дослідження часової та температурної стабільності магнітного ефекту пам'яті форми у сплавах Ni₂MnGa" виконана магістром І.Главацьким (кафедра прикладної фізики, завідувач кафедри проф. А.П.Шпак) ФТП у відділі фізичних основ легування сталей та сплавів Інституту металофізики НАН України під керівництвом Н.І.Главацької, старшого наукового співробітника Інституту металофізики ім. Г.В.Курдюмова.

У роботі досліджено температурну стабільність ефекту та швидкість відгуку до дії прикладеного поля, що є науковою новизною.

Автор безпосередньо брав участь у винайденні нового фізичного явища – повзучість під дією постійного магнітного поля. Він є співавтором десяти статей з дослідження магнітного ефекту пам'яті форми та його стабільності, які надруковані в наукових журналах та збірниках міжнародних конференцій. За серію робіт, присвячених темі магістерської роботи, І.М.Главацького нагороджено грамотою Президії НАН України.

3. Магістерську атестаційну роботу на тему "Чисельні методи знаходження пуассонівської спектральної функції флукутаційних сигналів" виконано магістром С.О.Боровиковою під керівництвом доцента кафедри О.І.Красильникова на кафедрі

акустики та акустоелектроніки (завідувач кафедри проф. В.С.Дідковський) ФЕЛ.

Отримано точні та наближені формули кореляційної функції та формули для визначення параметрів канонічного подання характеристичних функцій лінійних випадкових процесів зі ступеневим ядром. Вперше показано, що кореляційні функції та параметри канонічного подання характеристичних функцій лінійних випадкових процесів зі спадаючим та зростаючим стержневими функціями збігаються. З використанням MathLab проведено математичне модулювання експериментальних функцій флукутаційних сигналів.

Основні положення роботи опубліковані у збірниках матеріалів двох міжнародних конференцій. Вийшли друком дві статті (у співавторстві з керівником) в наукових журналах: "Електроника і свягі", "Технічна електродинаміка".

Переможці конкурсу та наукові керівники їхніх робіт отримали дипломи лауреатів.

За високий рівень керівництва підготовкою магістрів ректор висловлює у своєму наказі подяку за відувачу кафедри В.О.Бржезицькому (ФЕА), завідувачу кафедри В.Ф.Шинкаренку (ФЕА), завідувачу кафедри Ю.М.Калніболовському (ФЕЛ), професору Ю.П.Зайченку (ІПСА), професору Н.Д.Панкратові (ІПСА), доценту Г.С.Федорову (ІФФ), доценту І.В.Коваленку (ІХФ), доценту М.М.Кобаку (ФЕЛ), доценту В.А.Артеменку (ФІОТ). Методист Л.А.Ванчугова

Університетський конкурс на кращу магістерську атестаційну роботу

У 2002 році до конкурсу були подані магістерські атестаційні роботи від 15 факультетів та інститутів з 36 спеціальностями. Експертизу провели 36 експертів-викладачів університету за єдиними критеріями, згідно з методичними рекомендаціями щодо оцінки якості магістерських атестаційних робіт. Враховуючи пропозиції експертної комісії, Методична рада університету визначила переможців конкурсу. Ректор затвердив це рішення відповідним наказом.

Отже, **I місце** посіла магістерська атестаційна робота "Гоніометр на основі лазерного гіроскопа", виконана магістром Д.Тулуповим під керівництвом професора О.М.Безвісельної на кафедрі приладобудування (завідувач кафедри проф. М.Д.Гераймчук) ПБФ.

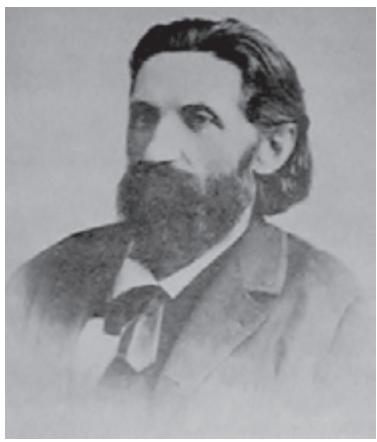
Робота присвячена вирішенню актуальних проблем підвищення точності й вірогідності кутових вимірювань за допомогою кільцевих лазерних гіроскопів. Виконувалася вона в межах держбюджетної НДР №2433.

Магістром проведено глибокий аналіз стану проблеми на основі вітчизняної та зарубіжної науково-технічної та патентної літератури. У роботі запропоновані нові методики вимірювань кутів та принципи побудови основних підсистем, розроблено нове прецизійне пристосування для утримання контролюваного об'єкта. Автор спроектував прилад, у якому процес вимірювання і документування інформації цілком автоматизований.

Новизна отриманих результатів підтверджена заявкою на винахід від 09.04.2002 року. З теми роботи опубліковано у збірниках матеріалів двох міжнародних науково-технічних конференцій.

За матеріалами роботи вийшли друком три наукові статті у журналах "Технологические системы", "Металлургическая и горнорудная промышленность", "Вестник НТУУ "КПІ"".

2. Магістерська атестаційна робота "Асиметричне приєднання фосфітів до сполук з кратним зв'язком" виконана магістром І.Гуляйко під керівництвом доцента кафедри Н.І.Мирян та завідувача відділом Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України О.І.Коло-

**Перший ректор КПІ
В.Л.Кирпичов**

Густий розлогий парк із бринячим повітрям у жарку літню пору настійному на хвої, а навесні – на запахах першої квітучої зелені, явно, усім своїм еством, відокремлює гучний і багатоголосий проспект від замріяної тиші столітніх будівель. Правда, саме цих столітніх будинків не так вже і багато, але вони є. І те, що вони є – глибоко символічно. Тому що людина, яка дивиться у майбутнє, не може жити без символів. Без символів віри, добра, добробуту і щастя. Але головним символом, що веде нас по життю сьогоднішньому, є пам'ять. Пам'ять про минуле, пам'ять про сьогодення і, особливо, пам'ять про майбутнє!

Початок сторіччя, що вже відійшло до історії, був ознаменований значими винаходами в області механіки, хімії, відкриттями в математиці. Особливо відчувалася потреба в спеціалістах, а значить і в новітніх розробках у найбільш актуальних для того часу сферах: транспорті, будівництві доріг, мостів і ін.

Розвиток механічної науки в той період в більшій мірі носив прикладний характер. Найгостріша потреба в нових механізмах і апаратах привела до небаченого стрибка винахідництва, а вся атмосфера творення нового, усвідомлення практичної корисності науки створювала небувалу ауру творчості і викликала у всіх причетних до цих процесів здрову конкуренцію.

Саме в такій атмосфері створювався Київський політехнічний інститут. Чому я ужив слово «створювався»? Лише тому, що створити такий колос, як наш КПІ, можна тільки поступово, чітко вивірюючи цілі, задачі, перспективи.

Створення політехнічного інституту на півдні європейської частині Російської імперії було пов'язано з наявністю потребою в інженерах. Це пізніше, при радянській владі, поняття «інженер» дещо принизилось, стало носити навіть заневажливий характер.

Екзаменаційна комісія на першому випуску студентів КПІ в 1903 р. (третій справа – Д.І. Менделєєв)

Хотя практическі потребності у человека появляються раніше отвлечених наук, но науки прикладные появились позже общих наук. Иначе не могло быть, потому что прикладные науки – дети отвлечённого знания,

решти екзаменів-боргів на наступних курсах. Таке рішення практично скасувало курсову систему, і система навчання стала предметною.

Тим часом наближалася 1903 рік – рік першого випуску в Київському політехнічному інституті.

Газета «Киевлянин» №14 від 14 січня 1903 року писала: «Окончательные экзамены для студентов 4 курса начнутся 14 января и продолжатся до 25 января. Экзамены будут проводиться особыми комиссиями под председательством деканов отделений и при участии особого представителя министерства финансов. В этом году таким представителем был назначен известный учёный Д.И.Менделеев, который вчера приехал в Киев».

Водночас ступінь відповіальності на професорсько-викладацькому складі КПІ, як і на директораті, лежала на ебіякі. Перший випуск, перші спеціалісти, перші дипломні проекти і роботи. Природно, що і вимоги, які ставилися до випускників, були достатньо високі. Вірогідно, це обумовило той факт, що до випуску в 1903 році з 360 чоловік, що вступили в 1898 р., дійшли тільки 84.

Про рівень підготовки перших спеціалістів Київського політехнічного інституту Дмитро Іванович Менделєєв.

Велику частину студентів перших наборів складали вихідці із дворян, чиновників, міщан, селян. Були серед перших студентів Київського політехнічного інституту нащадки військових і козацьких родів. Загальна кількість студентів, що вступили до КПІ у 1898 році, тобто в рік заснування інституту, склала 360. По відділеннях вони розподілялися таким чином: механічне – 109, інженерне – 101, сільськогосподарське – 87 і хімічне – 63. Проте, із цих 360 до випуску в 1903 році дійшли тільки 84. Що ж спричинило такий значний «відсік» студентів?

З першого ж року існування в Київському політехнічному була введе-

на курсова система навчання. Проте, вже 27 січня 1899 року на засіданні ради інституту обговорювалося питання про перехід на предметну систему. Постанова цього питання була викликана тим, що більшість студентів через свою недостатню підготовленість і велику кількість предметів не справлялися з навчальним планом, і, як результат, здавали не всі іспити. Крім цієї багато в чому суб'єктивної причини, існували і ряд інших, але вже об'єктивних. До них варто віднести, насамперед, початок тяжкої кризи, яка спровокувала істотний вплив на різноманітні сторони життя народу. Ціни на товари, що у величезній кількості були викинуті заводами на ринок, упали до низких меж, проте населення і при таких низких цінах не могло їх придбати. Серед студентства неодноразово виникали значні заворушення, що забирали в них багато сил і відривали від заняття. Виключати студентів, що відставали у навчанні, не поспішали, тому що така практика могла б привести до спустошення технічних інститутів. Неможливо було і залишати їх на другий рік навчання, тому що це зменшило б можливості вступу до інституту нових поколінь студентів. З цих причин і прийшли до висновку: дозволити продовження навчання студентам, що мають академічні заборгованості, за умови обов'язкового складання

деплієв у своїй доповідній записці міністру фінансів С.Ю.Вітте від 30 січня 1903 року писав:

«Имея 35-летний опыт в деле дипломирования в высших учебных заведениях, я имею смелость утверж-

**Н.І.Коновалов, ректор КПІ
в 1902-1904 рр.**

дать, что такой общей совокупности специальных работ кончающих студентов, какую я видел у студентов первого выпуска Киевского политехникума, нельзя встретить в известных мне университетах и

одновременно как трудолюбие и внимание профессоров, так и должностную для самостоятельности подготовку выпускемых студентов...» Проте, перший випуск у КПІ не закінчився у відведеній йому дні (із 14 по 25 січня). З ряду причин, і насамперед суб'єктивних, декілька випускних робіт і проектів не були готові в термін (знову ж через високі вимоги). Ці випускні роботи були заслухані в травні того ж 1903 року.

100 років. Багато це чи мало? За мірками людського життя – багато, за мірками історії – мить. По-різому можна оцінювати важливість і актуальність цієї дати для нашого сучасника. Важливо інше: пам'ять про перших. Пам'ять про тих, хто закладав основи Київської політехніки сьогоднішнього дня, а значить і майбутнього.

У ХІІІ сторіччя Київський політехнічний інститут ввійшов стрімко, потужно і динамічно. Сьогодні – це найбільший технічний університет Європи, який дійсно став флагманом вітчизняної технічної освіти в Україні. Це найпотужніший навчально-науковий комплекс, що включає в себе 29 факультетів і інститутів, 13 науково-дослідних інститутів, технопарк «Київська політехніка», Український центр дистанційного навчання, кращу серед вищих навчальних закладів України науково-технічну бібліотеку, політехнічний музей. У стінах КПІ наочається понад сорок тисяч студентів, у тому числі 1000 студентів-іноземців із 50 країн світу. Підготовка спеціалістів ведеться за 38 бакалаврськими напрямками і по 113 спеціальностям. Розвиваючи концепцію гуманізації освіти, тобто максимального наближення навчання до людини, у Київському політехнічному інституту відбувається. Сьогодні у його керівництва нові задачі, нові перспективи, нові цілі. Всі вони співзвучні вимогам нового часу, підпорядковані новим глобальним законам сучасного мінливого світу. Але традиції – святі. Це наш символ.

Ректор НТУУ «КПІ» академік Національної академії наук України М.З.Згуровський на одній із зустрічей сказав таке:

– Ми з трепетом і гордістю оберігаємо традиції і спадщину минулого, що прийшли до нас із минулих сторіч, і з

Лабораторія опору матеріалів

успіненістю ми дивимося в майбутнє, плекаємо досягнення дні сьогоднішнього. Ми пам'ятаємо, що сьогоднішній день завтра вже – учорацький, і він належить історії. Ми пишаємося нашими випускниками. Серед них видатні вчені, державні діячі, політики. Київський політехнічний інститут за 104 роки своєї історії випустив більш як 250 тисяч бакалаврів, спеціалістів, магістрів. Підготував більше як 6000 кандидатів наук близько 700 докторів наук. Спадкоємність покоління – продовжується. Нашим випускникам доведеться працювати на більш грандіозних туренах – вся Україна, як і весь світ, будуть полем їхньої діяльності. Будемо сподіватися, що випускники КПІ побудують нашу країну великою, могутньою, гарною.

Володимир Янковий

При підготовці статті використано матеріали з книги: Лиховодов В.І., Любомудрова А.Л., Лиховодова Е.В. «КПІ: Від першого кроку до першого випуску» (Київ. Генеза, 1998).

Електротехнічна лабораторія

Маша Карлікова

Сьогодні гість редакції – шестикурсниця ФТІ Маша Карлікова – фіналістка конкурсу "Студент Києва-2002". Вона перша і єдина з дівчат КПІ дісталася фіналу у номінації "технічні науки" за всі роки існування цього конкурсу. Це юне дівчо ніяк не називалося Марією, а її студентські роки залишаються вона для друзів та викладачів Машею, так і ми її називатимемо.

- Ваше прізвище не раз зустрічалося на шапках нашої газети, починаючи з перемоги в олімпіаді ФТФ для абітурієнтів у 1997 р. і закінчуточно фіналом мінупорічного "Студента Києва".

- Навчаючись в 11 класі природничого ліцею № 145, який тісно співпрацює з університетом "КПІ", успішно

"Мені цікаво все навколо..."

розв'язала олімпіадні задачі для абітурієнтів і дісталася змогу вступити до університету за співбесідою. Що й зробила. Вибрана тоді спеціальність "захист інформації" подобається мені з кожним роком все більше. I хоча з початкового складу групи у нас залишилася половина, з них дві дівчини, мені цікаво навчатися, спілкуватися з колегами-фізиками. Кожний з них – непересічна особистість. А про викладачів завжди говорю із захопленням. Багато з них – випускники МФТІ, кожний розкриває свій предмет як різноманітний світ. Мені подобається в ФТІ, із задоволенням щороку брава участь в університетських предметних олімпіадах із математики та фізики, навіть їздila до Донецька на Всеукраїнську студентську олімпіаду з фізики.

- То Ви "олімпіадниця" зі стажем. Участию "Студенті Києва" віршили доповнити попереядню колекцію нагород?

- Боротьба мені принесла задоволення, хоча, звичайно, я сподівалася на перемогу. У "Студенті Києва" брала участь кілька разів. Та цьогорічний – останній, тож варто було постаратися.

- Як Ви долали "конкурсний марафон"?

- На мою думку, тести (перший тур) були складнішими, ніж у попередні роки. Якщо по-чесному, то деякі відповіді вибирала улюбленим студентським методом "тику". Але навіть тоді намагалася обґрунтувати для себе вибраний варіант.

Наступний тур – твір за однією з тем. А саме напередодні я проглядала науково-популярні журнали і натрапила на статтю про нанотехнології. Там, зокрема, вчитала, що "нано" можна перекласти як "карлик", що співзвучно з моїм прізвищем. Це наштовхнуло на роздуми та фантазії. I треба ж такому трапитися – одна з тем стосувалася нанотехнології. Тут моя уява розгулялася: зменшення розмірів апаратури і труднощі, які при цьому зустрічаються; чи спроможні будуть квантові комп'ютери виконувати принципово нові функції та розв'язувати задачі, які класичною комп'ютерами принципово не під силу. Одним словом, три години промайнули, як одна мить.

- Сподівалися на перемогу?

- Хотілося, щоб мій твір сподобався.

- Де вас зустріла звістка про вихід у фінал?

- У лікарні. Дізналася, зателефонувавши додому. Саме була "тиха година". Щоб не порушувати тишу, не галасувала на радощах, а щодуху гайнису в свою палату – ділитися радісною новиною з сусідками.

- До фінального туру був час підготуватися...

- Запропоновану тему "Інформація – мова – інтелект" можна висвітлювати по-різному. Тому радилася з друзями, викладачем Н.М.Кусуль, яка читає курс "Штучний інтелект" та іншими. Врешті-решт зосередила увагу на лінгвістичній проблемі –

створенні моделі мови для штучного інтелекту. Ще треба було відповісти на 5 запитань, зокрема, що таке інформація, інтелект, мова тощо. Намагалася дати кілька визначень і розкрити особливості кожного з них.

Я дуже старалася. Хотілося отримати стипендію, яка ой як не зайва у студентській кишенні.

- Як фіналістці конкурсу Вам подарували...

- Стартовий пакет "Кіївстар", наручного годинника, перекладні словники та путівник на зимовий відпочинок у Карпатах.

- Участь у такому конкурсі приносить користь його учасникам?

- Без сумніву. Для висвітлення пропонуються цікаві теми. Щоб відповісти на запитання, доводиться вивчати допоміжну літературу, цикавитися новинками науки і техніки.

- А чим ще, крім положень теоретичної математики, яким присвячено Вашу магістерську, цікавиться Маша Карлікова?

- Мені цікаво все навколо. Нещодавно закінчила школу лідерства, де нас, студентів КПІ, навчали говорити образно і цікаво, володіти увагою аудиторії та обігравати різні життєві ситуації. Мені так сподобалося перевірлюватися, що почала відвідувати акторську студію театру "Ета". Та це – у вільний час. Головне – успішно захистити магістерську роботу та підготуватися до вступу в аспірантуру.

Спілкувалася Н.Вдовенко

КУТОЧОК ПОЕЗІЙ

В.П. Яценко

Доктор медичних наук, професор Валентин Порфирович Яценко у 2002 році очолив кафедру медичної кібернетики та телемедицини ФІОТ НТУУ "КПІ". Автор близько 250 наукових праць. Заслужений діяч науки і техніки України, Заслужений винахідник СРСР, двічі лауреат Державної премії України в області науки і техніки. Член кількох українських і закордонних академій. Керівник проблемної теми "Космічна біомедицина" МОЗ і АНМ України.

Поезія В.П. Яценка увійшли до двох поетичних видань: "Поетичними стежками" (збірка поезій студентів та викладачів), Київ, 1999 р., "До струн душі я доторкнуся" (збірка поезій студентів та викладачів), Київ, "Століття", 2001 р.

Хобі – барельєфне різьблення по корі, ляльковий театр для дорослих.

Зима

*Словно живые нахохились ели
Под снежными шапками, что набекрень
Днем отогревшись, неможко просели,
Бросив в сугробы зубастую тень.*

*Рядышком мерзнут дубы и березы,
Их голые ветви тронул мороз.
Им снятся прохладные летние росы
И пахнущий мятою летний покос.*

*Клены с осинами шепчутся тихо –
Видно осенне вспомнили что-то
Или, быть может, что веснами лихо
Долго кружили зеленым гавотом.*

*Словно живые нахохились ели,
Рядышком мерзнут дубы и березы,
Клены с осинами шепчутся тихо:
“Летние грозы к нам не успели”*

Метель

*В ночь опять зима завьюжила,
Намела сугробам козирьки.
У реки сады застужены,
На пригорки вылезли пеньки.*

*Жизнь уснула. Всем так холодно,
Лишь метель одна разбудженена.
Ей от скуки очень голодно,
В вихре-танце она вскружена.*

*И бушует ночью синюю,
Хоть устала, спать не прилегла,
Хмурый бор весь бледным инем
Словно кружевами оплела.*

*Изморозью окна разукрасила,
Насвистелась вдоволь у дупла.
Лишь под утро у реки присела
Задремала и... оледенела.*

*Стало тихо. Словно завороженный
В этот ранний предрассветный час,
Лунный свет в сосульках замороженных
Замигал и... медленно угас.*

КУБОК ПРОФКОМУ з міні-футболу

3-го та 4-го січня в Спортивному центрі НТУУ "КПІ" відбувається турнір з міні-футболу серед співробітників нашого університету. Змагання були організовані на честь 100-річчя заснування профспілки співробітників Київського політехнічного інституту та проведені силами профспілкового комітету університету разом з кафедрою спортивного вдосконалення.

Команда ВІТІ - володар кубку профкому

спортивного життя і активний, здоровий спосіб життя.

3-го січня було проведено по-передні ігри, а 4-го команди вступили в боротьбу за перемінний Кубок. Кожна команда мала свій неповторний характер гри і будувала тактику виходячи з вікового складу та фізичної підготовленості.

Голова профкому В.І.Молчанов вручає приз кращому гравцеві проф. В.О.Степаненку

турніру через брак досвіду, але їм можна побажати дотримуватися вибораного спортивного шляху.

Спортивна інтрига турніру склалася так, що переможець визначився в останній грі між командами ФФВС та ректорату. Якщо перемагали спортивними кондиціями. Викладачі ФФВС мали перевагу в техніці гри, фізичній підготовці та програвали в ігровій дисципліні і тактичних діях. Команда ветеранів КПІ для свого віку продемонструвала чудову техніку, зіграність та ігрову дисципліну. На жаль, гравці ФІОТ не потрапили до фінальної частини

Шановні студенти!

Вперше в Україні відкрито підготовку за новими спеціалізаціями "Мехатроніка", "Міжнародний бізнес і адміністрування"

Студентам надається можливість одержати основну або другу вищу освіту за новими спеціалізаціями.

Навчання відбувається в Українсько-німецькому навчально-методичному центрі "КПІ - ФЕСТО", створеному в механіко-машинобудівному інституті.

Студентам, що навчаються за новими спеціалізаціями, надається можливість пройти стажування в одному з європейських відділень фірми ФЕСТО і, крім диплома НТУУ "КПІ", вони отримують сертифікат міжнародного зразка фірми ФЕСТО. Міжнародна корпорація ФЕСТО є лідером в області створення засобів автоматизації виробничих процесів і підготовки спеціалістів в даному напрямку.

У процесі навчання використовується унікальна модульна навчально-виробна система фірми ФЕСТО. Провідні дисципліни викладають відомі вчені Німеччини і Австрії.

За дозвідками звертатись: НТУУ "КПІ", корпус 1, к.255, MMI, кафедра ГПАГ, т.441-13-17, т/ф 241-96-64, Дяченко Наталія Миколаївна.

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного
університету України

«Київський політехнічний інститут»

✉ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221
☎ 441-14-58, 241-66-95

Головний редактор
В.ВЯНКОВИЙ

Провідний редактор
В.М.ГНАТОВИЧ

Дизайн та комп'ютерна верстка
І.Й.БАКУН

Комп'ютерний набір
М.В.КВАЧЕНЮК

Коректор
Н.В.МУРАШОВА

Реєстраційне свідоцтво Ki-130

від 21. 11. 1995 р.

Друкарня АТЗТ «Атопол»,

м. Київ, пр. Червоних козаків, 9

Тираж 1500

Відповідальність за достовірність
інформації несе автори.
Позиція редакції не завжди збігається
з авторською.